

Előfizetési árak:
 helyben, vagy postán küldve:
 Egész évre . . . 10 frt. — kr.
 Félévre . . . 5 „ „
 Negyedévre . . . 2 „ 50 „
 Egy órára . . . 1 „ — „
 Egyes száma 4 kr.

A lap az elméleti részét illető minden köz-
 emény a szerkesztőségbe (Főter 1828. sz.)
 barmint küldendő.

Előfizetési helyben:
 Főter 1828. sz. Lajos könyveskereskedésben
 és a kiadóhivatalban. (Főter 1828. sz.)
 szállítás.)

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

MEGJELEN NAPONKINT PENTEK ÉS VASARNAP KIVÉTELEVEL.

Hirdetési díj:
 Négy hasábolású betű sorért 5 kr. Nagyobb
 terjedelmű és többzori hirdetések alká-
 szint jutányos áron vételnek. (A díj meg-
 áll minden külön bejelölés nélkül 30 kr.)
 Hirdetést vagy reklámot magában foglaló
 ajándék sora 50 kr.
 Nyitási költségek minden betű sorra
 50 krajczár.
 Hirdetések felvételének a szerkesztőség-
 ben és kiadóhivatalban. Főter 1828. sz.
 szállítás.)
 Kéziratok nem adóznak vissza.

A mi nagy betegünk.

(E.) A mai társadalmi élet az, melyre ráillik a címül tett mondas.

Mindenütt csak a panaszt halljuk, hogy napjainkban nincs társadalmi élet. Hát ez nem így van.

Társadalmi élet igenis van, csak hogy tele a halálos betegségek csiráival.

Jellemző, hogy az emberek észreveszik, sanylik és nehezen nélkülözik a régi jó világ kedélyes és fesztelen társadalmi életének hiányát és még sincs társadalmi életünk. Pedig az állatvilág ép-ugy, mint az egyes, önmaga tartozik saját szükségleteiről gondoskodni.

Az egyes ember meg is teszi ezt, annyira-mennyire, már ahogy a viszonyai, körülményei megengedik, de a társadalom saját beléleteinek érdekében nem tesz semmit, de határozottan visszafelé-
 dést mutat.

Mert mi az a társadalmi élet?
 Az állatvilág vérvérkeringése, ér-
 verése!

Ez a vérvérkeringés, ez a pezsgő, ele-
 ven belélet, az utóbbi évtizedek alatt
 azonban mindinkább petyhüdtébbé vált
 és ma ott vagyunk, hogy az állatvilág-
 dalomnak összefüggéseiben, pezsgő, ele-
 ven vidor érülközésekben, kedvderítő
 társas együttlétben nyilvánuló érverése,
 szivdobbanása olyan, mint a szivbajban
 szenvedő: a társadalomnak a szivdobo-
 gása is vagy nagyon gyenge egész a
 lélegzetszorulásig, vagy nagyon heves,
 vagy nagyon is betegesen lázas, a kedé-
 lyes, vidám családi összefüggések hit-
 vány szurrogatumaival, a bálók, bankettek,
 piknikiek alkalmával.

Beteg, — nagyon beteg a társa-
 dalom!

És miért beteg a társadalom?
 Mert beteg a család!

Miért beteg a család?
 Mert beteg az egyes.

Ezzel elértünk a baj forrásához;
 nem a társadalom, hanem mi vagyunk
 betegek.

Beteg szívünk, lelkünk, beteg a ke-
 délyünk, betegesek erkölcsi nézeteink.

Az agyunk az meg tele van olyan

fogalmakkal, képzetekkel, olyan beteges
 fantáziával, olyan hóbortos gondolatok-
 kal, olyan ferde világnézetekkel, hogy
 egy mai modern társadalmi ember esz-
 memenete körülbelül olyan, hogy ahhoz
 képest egy nagyzási hóbortban szenvedő
 ekszelansz bolondnak az eszejárása va-
 lóságos filozófiai szisztéma. A képzelt
 igények korát éljük.

Erről kellene elnevezni századunkat!

Ha tehát sorba vesszük azokat a
 bajokat, melyek az egyes ember beteges
 élet- és világnézetei miatt az állatvilág-
 dalom beteges sátnyulását okozzák, első
 sorban a képzelt igények monomániájá-
 val kell végeznünk és leszámolunk, mert
 a rang s czimkóróság csak jelleménye
 és fattyuhajtsa az előbbinek.

Minden önérzetes embernek, a társ-
 adalom bármely rétegéhez tartozzék,
 meg vannak a maga igényei. Ez amily
 jogos, olyan természetes.

Csak hogy a dolog nem marad eny-
 nyiben; mert annak elbirálása, hogy ki-
 vánalmaink, vágyaink, óhajaink, egyszó-
 val igényeink közül melyek illetnek meg
 bennünket valóban: társadalmi állásunk,
 műveltségünk, vagyoni állapotunk és kör-
 nyezetünknek fogva, azaz melyek jogos
 és így természetes igényeink, annak
 megitélése sajátos társadalmi viszonyaink
 között éppen nem könnyű feladat s ha
 az egyen nem tud jól különböztetni,
 nincs minden elítéllettel és elfogultságtól
 ment józan ítélőképessége, e rossz pelda
 könnyen magával sodorja és viszi a leg-
 nevétségesebb véletelkig magával, feltar-
 tozatlanul.

Azt a bolondos eszközt, melylyel
 az egyes a társadalmat s ez viszont az
 egyest maga után csábítja, úgy hívják
 hogy: divat.

Ilyen szelid, ártatlan, ilyen elegáns,
 előkelő neve van annak a fogalomnak,
 melynek pedig a józan, higgadt ész,
 a higgadt megfontolás részrehajlatlan
 ítélőszéke előtt az igazi neve és előkelő
 származását megillető teljes czime ez:
 izléstelen, okatlan és tulkapásokra köte-
 lező társadalmi kényszer; még pedig a
 legjogtalanabb és legszarnokabb kény-
 szer a világon.

Jogtalan, mert ész- és természetel-
 lenes; mert a szentencia ellen felláza-
 dót, a törvényeit vakon nem követi, a
 nevétségesség fegyverével sújta le és
 teszi lehetetlenné a saját környezetében.

És mi hát ez a kérelhetlen nagy
 hatalom magában véve?

Talán egyes, megzavarodott agyu,
 féltlen bolond embernek unalmában ki-
 fundált hóbortja?

Nem.

Még annál is rosszabb.

Mert a divat végső elemzésében
 nem is hóbort, hanem piszkos spekulá-
 czió; a szövet- és ruhanemű gyárosok,
 az uri és női divatszergyártók és keres-
 kedők raffinált üzleti fufangja, melyhez
 a legtöbb esetben az esztétikának van
 a legkevesebb köze; mert ha volna a
 divatban izlés és esztetika is, akkor a
 természetes tetszészvágyból lehetne leve-
 zetni.

A társadalom felfogása szerint, aki
 nem hódol a divatnak, nem modern em-
 ber, társaságokban nem kedves, tekinté-
 lye, szava sincs, sőt olyan emberről, aki
 divatot mult, vagy mindenféle divaton
 tultevő egyszerű igénytelen ruhában jár,
 igen nehéz elhinni modern felfogásunk
 szerint, hogy művelt, okos ember.

Ez igen különösen hangzik ugyan,
 de igaz. Alkalmazzuk most a divatról
 elmondottakat a főnebb vázolt társa-
 dalmi bajokra és napnál világosabban
 kitűnik egyrészt az, hogy a divatmajmo-
 lás, divatoskodás csak képzelt igény,
 másrészt, hogy az állatvilág-dalom mind-
 inkább lazuló társas kötelekeinek teljes
 szétérnyedését napjainkban nagyrészt az
 okozza, hogy teljes divatos aparátus nél-
 kül a legtöbb ember restel társaságba
 menni, mert egyszerűségével nyomtala-
 nul eltűnik a sok divatos cziczoma és
 modern pompa fényes csillogása között.

Ezek és az ezekkel hasonlatos je-
 lenségek meggyőzőhöznek mindenkit arról,
 hogy a mai társadalmi élet valójában
 beteg és elérkezett az ide, hogy a ba-
 jok orvoslására hivatott tényezők komo-
 lyan gondoskodjanak a megfelelő gyó-
 gyító szerekéről.

Az osztrák-magyar szerb titkos szerződés.

Nagy Pétervárról a Temps-nak távirják, ott ismét közbeszéd tárgyat képezi. Határozottan állítják, hogy ez a szerződés meg van kötve, bármint tagadja is lezetését a szerb kormány. A szerződést még 1882-ben írták alá Milán király és a határozott osztrákbarát Ri-voocsanáz miniszter inspirálására. A szerződés tartama tizenkét esztendő, s tartalma következ-
 zőleg foglalható össze:

1. Ausztria-Magyarország fentartja az Obrenovics-dinasztiát Szerbiában!
2. Ausztria-Magyarország előmozdítja Szerbia terjeszkedését kelet és dél felé, nevezetesen Macedóniában;
3. Szerbia kötelezi magát, hogy nem támaszt semmi nehezéget Ausztria-Magyarországnak Bosznia és Hercegovina adminisztrációjában;
4. Szerbia kötelezi magát, hogy Ausztria-Magyarország beleegyezése nélkül semmi politikai szerződést nem köt.

Pétervári hírek szerint jelenleg tárgyalások folynak a két kormány közt a szerződés megújítása tárgyában. Ezért több orosz lap kö-
 veteli, hogy a szabadságon lévő Persiani belg-
 rádi orosz követ haladéktalanul térjen vissza állomására.

A király Lembergben.

— A részletes program.

Nagy az öröm egész Galicziában. Még csak most értesültek arról, hogy a király a jövő hónap első napjaiban bizonyosan Lembergbe érkezik, ahol öt napot töl, fogadására az előkészületeket azonban rögtön megkezdték s ma már kész a király látogatásának egész programja. Az előkészületekről a következőket írják:

A király, mint a lembergi Gazetta Rzvo-
 rovka írja, szeptember 7-én reggel hat óra
 tíz perczkor érkezik Rzevobna, ahol gróf Ba-
 deni helytartó, a helyhatóságok főnökei és a
 papság fogadják a pályaudvaron. Lembergbe
 délelőtt tíz óra harminczöt perczkor érke-
 zik meg.

A pályaudvaron a hadtestparancsnok, a
 tartományi marsall, a tartományi bizottság
 élén, a nemesség képviselői, a járási bizottsá-
 gok és a kiállítási bizottság alelnöke és tagjai
 fogják üdvözölni.

A tartományi marsall a pályaudvaron
 rövid be-zédben üdvözli. A Lindea-kapunál a
 helytartó elnök mond üdvözlő beszédet.
 A király egyenesen a székpalatába hajtat. Az
 udvari méltóságok, a pogári hatóságok, a
 tisztikar és a papság a helytartóság palotája
 előtt várják. Dél egy órakor fogadják a küldöt-
 ségeket.

Délután négy órakor a király megtekinti
 a kiállítást, ahol az iparcarnokban a királyi

A „DEBRECZEN” TARCZAJA.

Az én első udvarlóm.

Irta: Komjáthy Sándor.

Az egyik kollegámmal testvér barátok va-
 gyunk. Övhatatlan hát, hogy az aranyos kis
 feleségének is meghitje ne legyen. Különben
 is őszinte, igaz asszony. Hogy mennyire az, bi-
 zonyítja ez a kis történetke, a mit kiloptam
 nem az asztala. — hanem egyenesen a szíve
 fiókjából. A mai arisztokratiko-demokratikus
 korban, azt hiszem, elég tanulságos is lesz.

Azt kérdeztem egy-zer tőle:

— Ugyan kedves komám asszony, maga
 olyan okos, művelt: hogy mehetett ilyen fa-
 jankóhoz, mint ez az én Gabi komám?

— Könnyű rá megfelelni. Azért, mert nem
 vett el más.

— Azt bajos hinni. Hát Gabi lett volna
 az első udvarlója?

— Az első udvarlóm? — Óh, nem. Még
 csak nem is a második; hanem Isten tudja
 hanyadik. Azt pedig nehéz téma is lenne elő-
 kutatni a kikoptott udvarlók lomtárából, hogy
 melyik is volt hat az legelső — a sok közt?
 Azért mondom: s o k k ö z t e, mert csak nem
 fogja képzeli, hogy akadjon oly nő, ki bevall-
 ja, miszerint neki s n e h á n y c s e p t e v ő j e volt
 csupán.

Sőt inkább! Mindannyiunk, hacsak nem
 álszent, bizonyára szereti hinni is, miszerint
 nyílt és titkos imádóinak szeri száma sohse
 volt E tömeges és szakadatlan csatározásból
 bajos most már kiválasztani s h i v a t a l o -
 s a n meghatározni: hol kezdődött az első,
 komoly ostrom? Vajjon csak az első bálal-e,

ahol a ragyogó alakok feltűnésére egyszerre
 csak homályba merültek igénytelen falusi —
 »barátok? — Vagy pedig a hősökben
 már, hol a »tis Jenőte« — senkítő nem
 látva — bizonyára előrezta gögicselő ajkunk-
 ról az első lopott csókot? — Ki tudná ezt ma
 megállapítani!

Én azonban megpróbálom kijelölni az el-
 ső komoly számba vehető udvarlóm tanáro-
 mat. Még akkor az aranyifjúságnak nem igen
 lehetett módja körültem donogni: csak intéze-
 tes kis lány voltam. Buza ur azonban, a kit
 ma taláiban csak Szalma urnak nevezünk,
 t a n a r o m volt.

De épen azért nem is szenvedhettem.
 Különben is egy nevelés leányának kötelessé-
 ge is ki nem alhatni a tanárait. Hát még a
 számtan tanárát! — De hát még, mikor meg
 azt veszi észre, hogy ez az ő komoly profes-
 szora gyöngéd érzelmeiket tapál iránta.

Hah, egy tanár! a növendéke iránt! —
 Akkor már mert nem inkább valamelyik fess
 tanítványa a kollegiumból? . . .

. . . Amilyen száraz volt a tantárgya, olyan
 száraz ő maga. Magas, szkar alak — bibir-
 csós képpel. Hozzá még azt a »uta kaftát
 vagy mit viselte, a mi a kálviniatai teológust
 olyan furcsának tünteti fel. Egy szóval csunya
 volt, akárcsak az ördög.

Tanulótársaimnak mind nevezhetnéjkök
 támadt, hacsak ránéztek is; míg ellenben
 nekem sirhatnokok lett mérgemben, a mikor már
 elkezdett karicsálni azon az utálatos csirke-
 hangján. Hisz, ilyenkor mindig rajtam legeltet-
 tet bántó-fényű szemét. Sőt, ha én durcásan
 félrekaptam a magamét, még elkezdett moso-
 lyogni az arczáttan.

Rendesen két-három példát hagyott ki;
 de azt mindig hozzá tette:

— Etelek ki-asszony azonban csupán
 egyet dolgozom ki. Ne rontsa a szemét, mert
 gyöngök.

Gyöngök! — Beh, szerettem volna tor-
 kára forrasztani ezt a szót. Meg hogy, az én
 szemem gyöngök! De tán még vízenyősek?
 savoszinűek is? — Azért, mert kékek? Ugy
 ragyogtak azok, akárcsak a hajnali csillag, vagy
 Jupiter az azur boltozaton. (No, persze, ezt a
 hasonlatot akkor még csupán a társnőimtől
 hallottam.)

Darab idő óta meg abban a kitüntetés-
 ben részesített, hogy négyszem közt »k i s
 n a g y s á m n a k« szólógatott.

Hogy elfutott a méreg ilyenkor. Mit is ti-
 tultáz engem! És épen ő! Hivjon egyszerűen
 a nevemen, vagy pedig kisasszonyomnak, mint a
 többi.

De több: beboltott a tánciskolánkba is
 — és lefogalta a négyeseimet. Vissza se uta-
 sithattam. Hisz olyan kis növésű voltam meg
 akkor: a kis kutya sem nezett rám — elein-
 te. — De bezzeg, amint kapóssá váltam, jó
 táncos hírebe keveredtem, volt módom visz-
 szatromfolni »t a n á r u r a t.«

Ó, természetesen, még ekkor is remények-
 re érezte magát jogosítva »k i s n a g y s á d -
 nál.« En, még természetesen, legalább kiönt-
 hettem az epémet ilyen forma enyelgő felele-
 tekben:

— Majd ha nagy; hó lesz nagy.
 Mind hiába! Nem nehezített ez meg sem-
 miért, amit tolem kapott. Csak annál büsége-
 sebb holdamra vált: örökké körültem kerin-
 gett. En pedig már csak a miatt is el voltam
 iránta keseredve.

No de hiszen nem is maradtam én adós
 a szegény fejének. Mindenért ő kelme lett a
 bűnbak a mi társaságunkban. Különösen pedig
 a Bene Valér két jogász bátyja vette őt nyelv-
 hegyre; szemibe úgy, mint háta megett. Még
 a biczegő, járására is ráfogták, hogy menés-
 közben gondolja kis a hosszabb és rövidebb
 verseit, két lábával méri ki hozzájuk a jám-
 busokat.

Arra sem voltak különben restek, hogy
 néha-néha rám is terítsék a viz-s lepedőt:
 — Meddig vannak már maguk egymás-
 sal, Etelek?

— No csak, hiába is tagadja! Ugy néz
 magára már ez a professzor ur, mint a varju
 a koncra.

— Hahaha! Ezt ugyan jól eltaláltad!
 Azzal a horgas orrával el is mehetne kálvi-
 nista varju-számba.

— Szegény! Ennek se sokan osztogattak
 még a csóko: azért olyan éhes ez a magára.

— Ugyan kérde meg már tőle egyszer:
 szokott-e makkal álmolni.

— De csak tán nem engem akarnak ma-
 guk megtisztelni a makkhasonlattal?

— Mi nem; — hanem ő nézi magát
 annak.

— Még utóljára azt is rám sütik már
 maguk, hogy egy makk-kopács vagyok.

— Hát, tudja, ami épen a s z á l a s n ő -
 vésit illeti, az nem épen göliáth. Hanem azért
 enni való maga, no: csak valahogy fel ne for-
 tyanjon.

Lehetett is: olyan szeretetre méltóan tu-
 dott ez a két szeleburdi csufolkodni.

Ez idő tájon halt meg szegény atyám. —
 Hivatalnok ember volt; semmi nélkül hagyott.
 Az én atyám alig volt több 40 évesnél. Ki gon-

DEBRECZEN.

sátor előtt a kiállítás elnöke beszéddel üdvözl.

Szombaton, szeptember 8-án délelőtt kilenc órakor a király megjelenik a csöndes misén és azután megtekinti az állami gimnáziumot, a tüzérszázadot és a tüzér barakokat, a rokkantakat, a gyalogsági barakokat és a görög-katolikus papnevelő-intézetet.

Szeptember 9-én a király megjelenik a római katolikus székesegyházban az istentiszteleten, azután meglátogatja a Mickiewicz-népiskolát és a postakaraképnéptár új épületét, majd részt vesz az orvosi fakultás ünnepes megnyitóján.

Hétfőn, szeptember 10-én, reggel nyolc órakor kezdődik az csapatnézet és tízenegy órakor lesz az általános kihallgatás. Délután a király megtekinti az épülő katonai lovaglóintézetet, az új kaszárnyákat a Jablonowski-téren és a kiállítás négy pavilonját.

Udvari ebéd után, amely hetefél órakor kezdődik, kilenc óra tájban gróf Siemieni estélyere megy és kedden, szeptember 11-én este nyolc órakor az udvari ebéd után elutazik Lembergbe.

BELFÖLD.

A második pénztári negyed. A pénzügyminisztérium közzé tette az 1894. évi pénztári kimutatást. A bevételösszege 406 110,638 forint 19 krajczár volt, tehát 1 464,055 forint 90 krajczárral több, mint tavaly ebben az időszakban.

A kiadások 96 144,738 forint 62 1/2 krajczárossal több, mint a múlt esztendő második negyedében. A három havi időszak nyers mérlege tehát végső eredményben 1 447,152 forint 72 krajczárral kedvezőbb.

Új főispánok. Rudnay Béla komárommegyei főispán, hontmegyei főispán, Sárközy Aurél fehérmegyei alispán, Komárommegye főispánjává nevezetett ki.

Merénylet egy nagyhercegi pár ellen. Pétervár, augusztus 13.

Azt a balesetet, mely Sándor nagyherceget és Xenia nagyhercegnőt a minap érte, nem a véletlen okozta, hanem merénylet.

A baleset korántsem járt oly csekély következményekkel, mint a hogy eleinte mondták, sőt a nagyhercegi pár nagyon is súlyosan sebesült meg.

A hid, melyen a nagyhercegi pár kocsija áthaladt, leszakadt. A fából konstruált hid

dolhatta volna ezt az én dédelgetett helyzetemben, hogy ilyen hirtelen szegény leány maradjak?

Bene Valérék révén ugyan kaptam nevelői állást vidéken, egy ural háznál. De hova megyek, ha onnan is kikoptam? Mert az lassankint kezdett egész világos lenni előttem, hogy férjhez engem most már nem egy könnyen visz valaki. Urnak nem kellet; szegények meg nem mernek.

De, lám, mégis csak mert. Egy nap levelet kapok. Kitalál? Az én tanáromtól. Istenem, mekkorát változtat az emberen az elhagyatottság érzete! Még jól is estek, — amint kiolvastam a sorából, hogy mégis csak akad valaki, — aki hozzám még most is ragaszkodik.

Papnak hívták meg egy faluba; ő pedig engem oda papnának. Olyan meleg, igaz szenvedélytel tudott beszélni. Hisz' aki ilyen álhatalosan tud szeretni, az megérdemli, hogy tisztán — becsüljék. Még aztán — mi turesztadás benne — nekem senkim sincs már. Legokosabb, ha kapok az első két után, mely szolgálai helyzetemből kiránt. Azt válaszoltam: — Jövő héten dolgom lesz a városban: Valérék nál látogasson meg!

De mit tesz ez a szerencsétlen fiótás! — Nem tűrtöztetheti magát odáig, hanem már harmadnap betámit hozzánk, az idegen ural házból — meglátogatni az Eteleknagyfamot.

Jaj, hogy pirultam ezen a fajnagyságon. Kivált, mikor meg a házi fiúk elkezdtek fagatni:

— Kije volt ez magának? — Testvére? — Hova gondolsz! Anyira csak még sem hajznak egymásból. Hisz, a mi Eteleknék egy valódi Correggio — arcz; ennek az ip-sének a borostás képe pedig az ő vimmelivel hasonlít a mi vakondtúrások kaszálnokhoz. A bajusza rajta a tücsök.

— Hat még az a hosszú schafrock vagy mi, amékből kihámozta magát. Alatta szakasztott a Jancsi kocsiunk ünnepöl atillája. Tudták ezek azt jól, hogy az az uniformis a megszábot kálvinista papi egyenruha: a tóga, meg a hosszú atilla.

De épen ezzel magát a kálvinista papot volt szándékuk guny tárgyává tenni.

pillérei ugyanis ketté voltak fűrészelve. Mikor a kocsai középre ért, egyszerre egy recsenés hallatszott és a következő pillanatban a nagyhercegi hintó az árokba fordult.

Ugy Sándor nagyherceg, mint a nagyhercegnő eszméletlenül maradtak a földön és sokáig tartott, míg életre tudták téríteni őket. Xenia nagyhercegnő keze a csuklóban kitört. Sándor nagyherceg pedig a fején szenvedett sérülést, mely — úgy mondják — életveszélyes. A kocsi szörnyet halt. A hátgerincze törött ketté.

A rendőrség most nagy hajsztát indított a nihilisták ellen és már eddig is valószínűleg seregestől fogdosták össze a gyanús embereket.

KÜLFÖLD.

Casario kivégzése. Páris, aug. 14. Lyonból jelentik, hogy mivel e hó 13-án nemzetközi zene-ünnepély lesz, a mely 15-ig tart, valószínű, hogy Casario kivégzését ez idő utánra halasztják.

A bolgár szobránje feloszlata. Szófia, augusztus 13. Mint birlik, a rendelő, mely a szobránjet feloszlata és az új választásokat szeptember 11. (23)-ére tűzi ki, már elő van készítve.

Magyarok Lembergben.

Lemberg, augusztus 14. A lengyel fővárosban időző budapestiek a kiállításban tett első körutatjuk alkalmával mindenütt szíves fogadtatásra találtak. A kiállítás bejárat főbejárata tisztelőkre újra állították a magyar lobogót és Budapest főváros színeit.

A körséta után a Bacsynski-vendéglőben gyűltek össze a magyarok. Ez etteremben magyar cigányzene van alkalmazva, budapesti mépczerek szolgálnak és magyar borokat mépczerek szolgálnak és magyar borokat mépczerek szolgálnak és magyar borokat mépczerek szolgálnak.

A hangulatot emelte, hogy a lengbergi dalárda legelőnyire magyar dótákat és magyar operákból eredő dalokat adott elő, miáltal a magyarok határtalan lelkesedésre ragadtak el.

Később Roszkowski képviselő és Vasváry 48-as agg honvéd alkalmi beszédek tartottak, melyek nagy lelkesedést kellettek.

Ma a budapestiek folytatták a kiállítás megtekintését. A képzőművészeti csarnok a maga gazdag kép és régiséggyűjteményével, az amerikai pavilon, a Matejko-mauzóleum az el-határnyit képző valamennyi munkájával, a nagy gépkiallítások, a magyar osztály és az etno-grafiai falu meggyőzték a budapestieket arról, hogy a lengbergi kiállítás igazán fényes bizonyította a galicziai kultúra nagy előrehaladottságának.

Nagy érdeklődéssel nézték a kirándulók a petróleumpiparra és a folyam szabályozásokra vonatkozó nagy munkálatokat.

Javában folyt még az évelődés, mikor a Bene-fiúk, mintha csak hívásra érkeztek volna, vendégül betoppantak.

A házi galallérok menten előhuzakodtak a legfrissebb pletykával:

— Az ám, — nálunk most vendégjárás van.

Az Eteleka kisasszonyt is épen most látogatta meg egy rokona.

Hüh, beh kilobbant mind a két fülem is egyszerre.

— Oh, volt szerencsénk találkozni a tiszteletes ural, kapta el a szót rögtön Bene Jenő. Hanem attól félek, nagyon is közeli rokoni szándékkal botlott be a szent atya a mi aranyos Etelekhoz.

— Mondja csak, melyönket fogja násznagynak választani? Hát vőfélynék?

— Beh idylli egy állapot is vár a kis Eteleka ott falun! Tudom, fog hízni, mikor majd meg a kantonré, meg a harangozóknak is megbecsülük — és legalább is Tiszteletes Kománcsaszonyoknak fogják titulálni.

Jaj, de mérges lettem. Hogy eláldottam magamban valamennyi kálvinista prédikátort.

— De hát bogysime bántotta volna a húságot, mikor olyan faragatlannak tudta magát bemutatni ott, abban a körben, mely ideig, hiába, az én öröm is volt hogy fognak ezek majd a hátam megett vizezve elődni az én férjem felett; — ha ti a hozzá mennék.

Majd jöttek a levelek.

Ez a számar postás rendszeren akkor adta át, mikor együtt volt az egész társaság. A Bene fiúk különösen azonnal siettek értekesíteni a kapóra jött alkalmat.

— Mit irt' ő? — kezdte meg a kötődést ez az imposztor (pajkos) Jenő.

— Zsiros-e az eklézsia? — Hány hétig tart még a kócska? — No bizony, mert ha már az utolsó hívó háza felé közelget pap uram, sietnie kell ám haza. Tiszteletes asszonyomnak — főzni: nehogy éhen találjon maradni az ural.

— Tud-e aztán maga főzni, Eia? Tanuljon meg a Karitól. Még nem késő.

Mai, asszony-eszemmel talán még azt is lehetnék hiszem, hogy ez ifjú urak nem pusztá inceselkedési vágyból szerkezték meg engem így verlatzó dülfffel... hanem akkor

A közös ebéd után, mely lelkes hangulatban folyt le, a magyarok elmennek a lengyel nemzeti színház díszelőadására, melyben alkalmuk lesz Kamil asszonyt meghallgatni, ki Bianchi helyére a budapesti operához van szerződötve.

Holnap a budapestiek megtekintik a városnak sok nevezetességét, mely alkalmossal a főváros képviselőiben megjelent hivatalos személyiségek meglátogatják a város polgármesterét és tanácsát. Később felmennek az Unio-hegyre, melyet Smolka emeltetett a lengyel-ruthen szövetség emlékére. Ugyancsak holnap lesz Lemberg város által a budapestiek tiszteletre rendezett díszbél, melyen Csendics tanácsnok megbízása értelmében fel fogja szólítani a lengbergieket, hogy minél előbb jöjjenek el Budapestre, hol a magyarok tárt karokkal fogják fogadni lengyel testvéreiket.

A lengyelek. *)

Száz esztendeje annak, hogy a holtta nyilvánított Lengyelország először támadt föl s bántalatos erőkiéjtéssel megmutatta a világnak, hogy él. A gyedlen közömbösség, mely ezt a hallatlan nemzetgyilkosságot kísérte, megdöbbentő volt s a civilizált népek csodálattal nézték föl Kosciuskóra faradhatatlan, vértelkesedve, örömmel áldozó seregére.

II. Katalin cárnő azt találta mondani — nem cselzettség nélkül — Lengyelországról, hogy ott csak le kell hajolni az embernek, hogy valamit föl is vegyen s ennek folytán az a hír terjedt el a lengyelekről, hogy elmaradt, civilizálatlan, elzülött nép, mely életre nem képes, sajnálatra nem méltó, csak pusztulásra, halálra való.

S midőn 1772-ben, majd 1793-ban be-következett az ország felosztása: senki sem kélt partjára a szerencsétlen, megrágalmazott nemzetnek. Az 1791. évi május 3-iki konstituczióról sem igen vettek tudomást, — pedig ez a lengyel nemzetnek első nagy ébredése volt.

De az 1794-iki fölkelés felnyitotta Európa szemét: itt hatalmas nemzeti akarat jutott kifejezésre, hatalmas nemzeti erő nyilatkozott meg, vérről és emberáldozattal jelezve az emberiségnek, hogy egy husz millióból álló népcsaládot nem lehet egyszerűen eltörölni a föld színéről, mert nemzetnek érzi magát s életéről, jövőjéről le nem mond.

Ez a fölkelés megmutatta a világnak, hogy ez a nép nem silány, minőnek rabló ellenségei elhíresztelték s a további, meg-megismétlődő forradalmakban kivitta a lengyeliség az elismerést: hogy hős, hogy vitéz, hogy szerencsétlen.

Száz éve, hogy a lengyel nemzeti erő először mutatkozott imponáló kitérésben, most 1894-ben a lengyel nép életének ismét nagy-szerű demonstrációját látjuk.

Kiállítását Lembergben újabb fölkelésnek *) A „B. H.”-ből.

e gögös csipkedésekben magam se láttam egyebet, mint a mendikáló papnak uri kicsiny-lését; és mert akkor még többre néztem egy körömfeketényi született urat egy papnál: végtelen keserűség szállta meg a szívemet az én jövődöbél m iránt, aki az én körömnek csupán guntytárgya tud lenni.

— Még hozzá a szerencsétlen elkezdett ijesztgetni a levelemben, hogy nekem esküvőnkig reformálnom muszáj, mert másként őt a hívek kihordanák a határa.

No hát ne hordják!

Rövid lett az utolsó válaszom: — Nem akarom többet látni sem!

Hetek múlva összelalalkozunk bent a pi-aczon.

Szerencsére egyedül voltam, mert holtra szegyletem magam, ha tanuja lesz valaki, amint egy poros alak konyha szalmakalappal a fején egész bizalmasan utánam lödöl.

— Aljjon meg csak Eteleka Nagysám egy szóra.

Hirtelen becsapódtam velem egy járatlan utcába.

Itt aztán hagytam: hadd beszélje hát ki magát kedvre.

Szinte alig vettem észre, hogy hangja, szava egyszerbe magával ragadott. Olyan közvetelenséggel tudott beszélni; és olyan meggyőzően. Szavainak igaza előt meg kellett hajolnom:

»Hogy én egy szegény lány vagyok. Ők, az urak elvenni engem sohasem fognak. Legfeljebb nevetnek a hátam megett, a miért annyira tudnak ugatni, huva, nagyzóva hóbortosítani, hogy a biztos, jó állásu ferlit képe vagyok elutasítani; csupán azért, mert rangja nem magas.«

— De hát a magáé, Eteleka, magas? Magával előkezenyen beszélnek, mert annyira csak műveltek; de azért nem nézik többre egy közönséges nevelőnővel, a ki penzükért szolgálót tesz nekik.

Amig így beszélte, igazán nemes tüzet láttam lobogni a szemében; az ész fölényszeret az arczán. Elgondoltam, hogy en ezzel az emberrel boldog is tudnék lenni; de csak ha elnehetnék erről a vidékről messze, messze, a hol nem találkozhattam soha, de soha össze ezokkal, a kikkel közösen egykor magam is

szeretném nevezni. Nem hiába készült az most, a Kosciuskó-forradalom százados évfordulóján: jubileuma akar lenni a lengyel életerő akkori megnyilatkozásának.

Am jöjjenek a népek, ám lássa az egész világ, hogy a lengyeliség mily lazasan dolgozik, milyen forrongásban van, hogy anyagi-lag és szellemileg fejlődjék, hogy nemzeti létét erősítse, hogy jövőnd életét biztosítsa.

Mi az egy század egy nép, egy nagy, öntudatos, küzdelemre kész s elni elszánt nép történetében? 1863-ban volt az utolsó fegyveres fölkelése, azóta készítette elő a mostani manifesztációt, melyet minisztereink s a magyarok, a kik ott jártak, nem győznek elégé magasztalni.

Csak a pavilonok száma — irtó kiküldött tudósítónk — 129, hozzá a főépületek, melyek mind a lengyel nemzet munkáját, ere detiséget, érdekességét s életrevalóságát mutatják. S egy ilyen nép, mely rövid idő alatt így eredményt tudott elérni, elveszne azért, mert bár erők egy századi rabzslóságába vetették?

Nem látam még a lengbergi kiállítást, de évek óta nézem és figyelem, hogy a lengyelek Galicziában, hol egy kis levegőhöz jutottak, hogyan készültek erre a kiállításra, s az idegenek fogadására. Minden kiállításnál természetesen az idegen a fő, mert a népek ugyan maguk is szeretik néha reaszumnálni képességüket, de főképpen az idegenek akarják megmutatni kulturális fejlődésüket, nem-jük sajátágukat, különös tehetségeiket, — de a lengyelek nemcsak a lengbergi kiállítás-nál, hanem ugyszólván az egész országban számítotnak az idegenekre.

Mintha egész Galiciát akarták volna kiállítani: lássa mindenki, hogy mennyire lenygel. Megható és csodálatremelő, hogyan fejlesztették s hogyan tüntetik ki minde-nütt és mindenben eredeti, nemzeti tulajdonságaikat. — Ereztek, hogy közbé szorulva két országnak, mely nyelvével és vallás-mással (egyfelől az orosz nyelv és vallás, másfelől a német és a protestantizmus) egyaránt fenyegeti, csak egy tartatják fenn magukat, ha — mint a szemük világot — úgy ör-zik meg nyelvüket és vallásukat, a katolicizmust.

Szét a tudatot, melyet az elnyomatás keserűsége szikla erőse szilárdított meg bennük, iparkodtak mindenre kiterjedő gondnal s feltételes figyelemmel megvalósítani Galiczia határai között.

A ki végig meg Galiczia városain, ezt a két tulajdonságot különösen szembezőkő-nek találja: hogy minden lengyel s minden katolikus A zsidóságra nem is haragudnak a lengyel, ha nem érezne, hogy ott hazafias kötelesség katolikusnak lenni s ha lengyelül beszélne, — a mit küfőben műveltebb része meg is tesz. De a legzsidóbb név is lengyelül van kiírva a czégtáblára, a feliratok mind lengyelnek, a hatóságok, sőt a katonaság jelzőtáblái is (a kétféjű sással) lengyelül vannak.

A katonatisztok sem tudnak ellentelni a társadalmi nyomásnak s lengyelül beszélnek,

csupán egy kigynolni való alaknak láttam azt a kit szorultságomban végre is férjemlő választottam. Nem akarom, hogy ezek nevethe-senek rajtam is.

Hát pedig uramfi, ki más kanyarodott be épen ekkor az atellenes sarok, mint a két Bene fia! Az ördög hurezolta őket erre a felreosó helyre! Bizonyosan valami éjjeli lumphalósból most térnek meg.

Még messziről — a mint észrevették a mi bizalmas turbókölösünket — jól láttam, össze kacsintottak.

Hát épen ezeknek kellett most ide vetődni? — Forduljon vissza hamar; szoltam oda nagy hirtelen kísérőnek. De biz' annak esze-gában sem volt épen most megretrátni, a mi-kor aratni akarta szónoklatának diadálát. Még elkezdett deklamálni, szívére tett kézzel.

No hisz ez kellett még csak! És épen itt az utca közepén! Mergesen ráripakodtam az en papomra: — Hordja el az irháját, ha egyszer mon-dom. Nem látja, amott jó két ismerősöm, holtra szegyenlem magam, ha meglátnak ilyen közös emberrel traktálni. Meg aztán semmi közöm nekem a maga áradozásaihoz.

Az én emberem szeme olyan lett, mint a parázs. Én azonban dacosabb lettem már akkorra, semhogy még ilyen semmiséget is észre akarjak venni. Alig hallgattam oda, mit dörmög a fülembre. Csak úgy homályosan em-lékszem e szavakra:

— Láttam eddig is, hogy szivtelen te-remtés; de hogy illetlen, sőt durva is tudjon lenni, azt magától nem vártam volna.

Bantam is én. Örültem, hogy elpárolgott. »Azóta hosszú évsor születet és hosszú évsor veszte életet s a változó szerencse szer-kerén a nagy világot összejártam én. A nagy világ az élet iskola...«

Ma már egy szegény v roci tanítónak vagyok a felesége. Ketten keressük a kenyeret, hát csak megélünk valahogy. Hanem azért, mikor jó férjem nem halja, mégis csak elgondo-lom én, hogy biz' ott egy papnának faluo még sem ilyen lekötött az élete; sőt szó a mi sző, gondatlanabb is.

De hát kőso ünnep után kántálni.

— nem úgy, mint nálunk, hol a magy tek is németül mutatják be kat magyar társaságban s a bonvéde zül is akárhány német szóval hiva-ko hatóságoknál, a vasuton, a vendéglők hallani más szót, mint lengyelt; az nem két nyelvűek, mint nálunk. — Ha czán valaki németül beszél, s nem le-ranéznek s ha pap mutatodik valah-denki leemel a kalapját. Az iskola ti-gyel és katolikus színezetű: feszület termekben s a tanulók Miatyánk-ka-l végzik a tanulást. Különbön kitűnő jeles professzorokkal.

A viseletnek lengyel nemzeti van, a családi és társadalmi élet rég-gyományos és buzgón vallásos. Ur é-mágús és iparos miad tüntet azzal, gyel és katolikus.

Mindezt láthatni szinte akára az ember lengyen helyen tartózkod-azonban egy kissé érdeklődik a n-szonyai iránt, egyéb jeleit is láthat-rosszabbal bántak vele a lengyel u-parasztág sokáig igen rossz helyz-az idegen bódítók, a minek gyszos-ményei voltak a 46-iki és 63-iki vo-mikor az idegen hatalomtól felbu-tok a nemesek ellen támadtak, ráj-agonverték s kifosztották őket, alé az ellenség ellen mentek volna.

Ez gátolta meg az akkori jól-fölkelesek sikerét. Most az urak kö-ják magukhoz a parasztságot, mel-ják hiteben buzgó, de különben kor-jú. A népiszólak faradoznak azon, határát faluja szük köréből kiterj-za fogalmáig s az oktatásnak s mutakozik.

A Szokol nevű dalos-egyesü-már számos paraszt tagja van; e-den közbé van Szokol (Sas), kint összegyűlelnek s hazafias-élő. Ez egyesületek országosan v-vezve: Lengyelország dalos hads-ják őket.

Hogy mennyire törekszenek be-maradt népet a nemzeti élet vé-mutatja az is, hogy a vidékről szá-z főre menő gyermekcsapatok Lembergbe a kiállításra, hogy g-ifju lekűk a lengyel munka sike-képeit látva, tanuljanak lelkesedni dicőségén.

Hogy mily szép, mily megly-gyel ez a kiállítás, arról csodáka-ki teheti magyar ember, látogass lengyeleket, nézze meg jubilaris k-velünk harcoltak véres küzdelem-gitsük őket jelentős, vértelen ha-elismerésel hozzájárul munkájuk, támogatja bizalmuk a jövőben s-ságul szolgál nekik a küzdelem-jett, melyet hazájuk feltámadás-óta folytatnak.

Határidő-napt

Találkozó szerdán és szomban egyerület Otthonban. Ugyanott az kiállítás fogadó bizottságának ülése d. e. 10 órakor.

Munka-tanítás a kézügyesit-lai műhelyben, d. e. 8-11-ig. d.

Aug. 15. Az István-gözm-közgyűlése. d. e. 10 ó.

Aug. 15-ig lakások bejelent-szerkiallítás tartására Debreczenb-az országos kiállítás iródban (es-mia) naponként reggel 8 óratól este

Aug. 17. Rendkívüli városi órakor.

Aug. 18. Országos tánszerk

Aug. 19. A honvédelmi-egyet

Aug. 19. A Maria-Dorothy-lése, a városbáza nagytanácssterm

Aug. 19-20-21. A keres-nárok kongresszusa.

Aug. 19. Vadász-mulatság

Aug. 19. Szabó Miklós p-utca 248-ik sz. a.

Aug. 18. Lukács János tá-a »Korona« vendéglő tancsterm

Aug. 20. Hangverseny a

Aug. 21. A magyarországi-zottságának közgyűlése, a váro-d. e. 8 ó.

Aug. 22. A Gönczy-egyle-gyeháza nagyertermében, d. e. 9.

Aug. 26. Műkedvelői elő

Szept. 2. Műkedvelői elő

Szept. 10. Tanév megny

Újdonsá

* Az István-mal

ma d. e. 10 órakor, a vár-ben, Szentina Lajos elnöke-közgyűlést tartot, melynek-27-én a ma'omtelepen du-tében teendő intézkedések

S z e s t i a n a Lajos me-lést, konstátája annak he-Jelen volt a közgyűlés me-vényes, kik 917 rész-vény-képviseltek. A jegyzőköny-ny István jogtanácsost, a-jósitésére pedig Tamásy B-igazgatósági je

